

LA CIUTAT EN TRANSICIÓ

**Anuari de Palma
2022**

PALMAXXI

Edita:

PALMAXXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com

Amb el suport de:

Fundació
Iniciatives del Mediterrani

Equip de redacció: Juanjo Suárez i Maria Reyero.

Agraïments especials als i les articulistes i persones entrevistades (continguts publicats a diferents números de la revista *Ciutat* i altres mitjans i reproduïts a aquest anuari): Cristina Llorente, Gabriel Alomar, Plataforma contra els Megacreuers, Jaume Bauzà, Josep Maria Llauredó, Jaume Garau, Joaquín Rábago, David Abril, Margalida Ramis, Magdalena Aguiló i Maria José Ribas.

Impress a Esment Impremta.

Foto de portada: Mariàngela Raponi. Aquesta fotografia, com les de l'interior de la publicació si no s'indica el contrari, formen part del *Banc d'imatges de Palma: una ciutat, infinites històries*, de la Fundació Turisme Palma 365 (FTPM365).

Dipòsit legal: DL PM 00999-2022

PRESENTACIÓ

06

La transició urbanística

09

Tenim un nou PGOU

...o no tenim un nou PGOU?

Els eixos cívics caminen a ritmes diferents

Arranquen les obres del passeig marítim

Avanços i estancaments

Articles de Palma XXI, Cristina Llorente i Gabriel Alomar

La transició econòmica

20

La gentrificació s'estén a nous barris

Megacreuers: a la baixa però encara un problema

Parc Agrari: cap a un nou model de producció i consum?

Petit comerç: la resistència

El renou que mou molts diners

El turisme urbà creix, també als barris de l'Eixample

Articles de la Plataforma contra els Megacreuers, Jaume Bauzá, Josep Maria Llauredó i Jaume Garau

La transició ecològica i de mobilitat

34

Palma, ciutat verda

Mobilitzacions ecologistes a Ciutat

L'any en que vàrem conèixer els veritables impactes del fum dels creuers

La mobilitat en transició

Palma vol ser una ciutat amb tranvia

El cotxe continua essent protagonista

Articles de Joaquín Rábago i David Abril

La transició social

44

Els veïns es mobilitzen contra la gentrificació i el renou

Habitatge digne i accessible a Palma: una assignatura pendent

Palma, ciutat de desigualtats

La ciutadania vol participar

Cultura a Ciutat: malgrat tot, consolidació, creativitat i resiliència

Articles de Magdalena Aguiló, Margalida Ramis i Maria José Ribas

PRESENTACIÓ

DE L'ANUARI DE CIUTAT

Un dels aprenentatges que traguérem de la pandèmia va ser que el model econòmic de Balears feia figa. "En sortirem millors!", ens repetien mentre vàiem, per exemple, com es buidaven les prestatgeries del supermercat per la nostra dependència d'ultramar. Quan tot allò passàs, hauríem de diversificar, ser més solidaris, mantenir l'aire net i omplir la senalla amb producte local.

Tanmateix, superada la pitjor etapa de la crisi sanitària, la reacció imminent va ser mirar cap enrere per encalçar les xifres de 2019. En qüestió de dos anys, hem pràcticament igualat el nombre de visitants per mar i aire, continuam veient -i respirant- els níguls grisos que cada dia cobreixen la badia de Palma i la pagesia continua fent equilibris per fer rendibles les seves terres. Tot i haver pres determinades mesures, com ara la prohibició de lloguer turístic en sòl urbà, cada cop és més difícil accedir a un habitatge, sigui com a propietari o com a inquilí. Els desnonaments per impagament de rendes continuen a l'alça i el parc públic d'habitatge és, encara, més que insuficient. Per acabar-ho d'adobar, les notícies diàries ens mostren reporteres que simulen deixar-se el jornal als mercats comprant els queviures bàsics, mentre més i més famílies s'afegeixen a les cues de la fam.

Així les coses, costa encetar el nou any amb energia. Tanta sort que la contraportada de 2022 ens deixa certs halos d'esperança, per exemple, amb l'aprovació dels plans d'Ordenació Urbana i de Mobilitat Sostenible, que aspiren a convertir Palma en una ciutat més tranquil·la, més amable, més propera a les persones i més connectada amb el seu anell agrari. En una ciutat que posa la mirada en les cures, introduint per primera vegada el concepte de gènere en l'urbanisme.

O amb el projecte de la primera fase del Trambadía (esperem que n'hi hagi d'altres), que hauria de contribuir al fet que aparquem definitivament el cotxe com ja ho intenten les reformes urbanes de Nuredduna, Cotlliure o el carril VAO, cap d'elles sense controvèrsia.

O amb l'obertura de part del bosc urbà de Sa Riera, que promet un gran pulmó verd per a Palma i ha suposat una empenta per al comptador d'arbres de plaça Espanya.

O amb l'anunci de les noves ajudes d'accés a l'habitatge, com l'increment d'impostos a grans tenidors i pisos buits, o les futures promocions d'HPO, o la limitació de preus que permetrà, tant de bo, la incipient llei estatal.

Amb tot, 2023 es presenta com un any de "potsers", on tots aquests halos d'esperança queden compromesos a les eleccions del pròxim mes de maig. Sigui com sigui, des de Palma XXI continuarem treballant per construir la ciutat que volem. Una ciutat dissenyada per i per a la ciutadania, amb processos participatius reals i efectius que tenen en compte les necessitats de tothom. Pensada principalment per a la gent que hi desenvolupa la seva vida quotidiana, que en gaudeix i que hi descansa. Una ciutat que ens ajudi a assolir les nostres metes i a créixer com a persones, més a prop, més a poc a poc. Millors.

LA CIUTAT EN TRANSICIÓ

PALMA 2022

GENER

- 05/01 L'Ajuntament anuncia la reforma del Parc de la Mar
- 11/01 La Plataforma contra els Megacreuers expressa el seu rebuig a l'acord amb les navilieres
- 20/01 Un grup d'inversors estrangers adquireix un edifici històric a Nuredduna

FEBRER

- 04/02 El NitBus inclou "aturades violetes" per la seguretat de les dones
- 15/02 Es tanca període d'al·legacions al PGOU (es reben més de 800)
- 23/02 Govern, Ajuntament i UIB signen el protocol per impulsar el Parc Agrari de Palma

MARÇ

- 08/03 Veïnes de Cala Major inauguren una plaça efímera per reivindicar espais públics de trobada al barri
- 10/03 L'Ajuntament posa en marxa el servei d'Assessorament a Entitats
- 11/03 Model de Ciutat i comerciants de Cotlliure es reuneixen per dissenyar el nou eix cívic
- 18/03 S'aproven 2,1 milions per projectes veïnals

ABRIL

- 21/04 S'aprova la primera fase de renovació del Parc de la Mar
- 22/04 La Plataforma contra els Megacreuers llença la campanya "Fora d'Escala: aquest turisme és insostenible"
- 23/04 Milers de persones surten als carrers de Palma per celebrar el Dia del Llibre
- 26/04 S'estrena a Cine Ciutat el documental "Històries de resistència: un relat coral des dels barris de Palma"

MAIG

- 03/05 Arriba a Palma per primera vegada el creuer més gran del món, el Wonder of The Seas. Coincideixen al Port de Palma 5 creuers.
- 05/05 El Govern i les navilieres signen acord per limitar a 3 els creuers que poden arribar al port al dia
- 10/05 L'Ajuntament anuncia la construcció de 200 vivendes de protecció oficial
- 11/05 L'Ajuntament aprova el Projecte de Cooperació a la zona de La Soledat-Nou Llevant
- 18/05 Es liciten les obres per rehabilitar les Torres del Temple
- 27/05 Defensa cedeix Son Busquets per construir 830 habitatges públics

JUNY

- 09/06 La Plataforma contra els Megacreuers instal·la el primer sensor de la xarxa ciutadana de control de qualitat de l'aire
- 09/06 Primera sessió de la Mesa de Pacificació dels Barris. L'Ajuntament anuncia pla d'urgència contra terrasses i renous
- 10/06 75 comerços s'adhereixen al projecte Emblemàtics
- 17/06 Referèndum sobre el futur urbanístic de Son Sardina
- 30/06 El TSJIB sentència que els veïns no tenen perquè suportar renous

JULIOL

- 08/07 Comencen les obres de reforma del Parc de la Mar
- 19/07 S'inaugura la biblioteca Encarna Viñas a Pere Garau
- 26/07 L'Ajuntament presenta resultats del procés participatiu per l'eix cívic de Cotlliure

AGOST

- 03/08 Comença la construcció de la Caixa de Música a Nou Llevant

SETEMBRE

- 15/09 Nit de l'Art a Palma
- 22/09 El govern espanyol desbloqueja el desenvolupament urbanístic a l'antic quarter de Son Busquets
- 30/09 S'aprova el nou Pla de Mobilitat Urbana Sostenible

OCTUBRE

- 04/10 L'Ajuntament presenta un projecte de banc de terres per recupera l'activitat agrícola de Palma
- 06/10 Palma acull el novè Congrés de la Xarxa Ciutats que Caminen
- 11/10 Comença a Palma la Biennial de Pensament
- 28/10 S'inaugura l'eix cívic de Nuredduna

NOVEMBRE

- 02/11 Entra en funcionament el carril VAO entre el Palau de Congressos i l'Ajuntament
- 10/11 La presidenta Armengol i la Ministra de Transports signen el protocol per posar en marxa el Trambadía
- 18/11 Comencen les obres de remodelació del passeig marítim
- 18/11 Comença l'Assemblea Ciutadana pel Clima
- 30/11 El Fòrum de la Societat Civil presenta "El futur que volem: propostes i projectes de la societat civil per a la transició"

DESEMBRE

- 17/12 El Congrés aprova que a Son Busquets es construeixin 800 habitatges
- 19/12 L'Ajuntament es converteix en propietari de l'Estadi Lluís Sitja

LA TRANSICIÓ URBANÍSTICA

El gran tema entorn del qual ha girat la qüestió urbanística ha estat el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU). Al darrer trimestre de 2021 s'iniciava la seva aprovació inicial i s'obria el període d'al·legacions. Quan la previsió era que s'aprovaria definitivament a mitjan any, 2022 tanca sense saber què passarà.

Sí que sabem què ha passat amb altres iniciatives i com la "transició urbanística" ha avançat o no: Nuredduna ja és només per a vianants, Cotlliure està a l'espera, ha arrancat la remodelació del passeig Marítim, el Terreno sembla voler recobrar l'luentor, al Nou Llevant el luxe avança amb passos agegantats, qualcú se'n recorda ja de les galeries de la plaça Major?

A diferents projectes i a diferents indrets s'han aplicat solucions desiguals: hi ha hagut diverses estratègies de participació ciutadana (o no hi ha hagut en absolut); hi ha hagut petites promocions d'habitatge públic i grans promocions d'habitatge d'alt poder adquisitiu; la infraestructura verda urbana avança en alguns punts, però en altres no millora o retrocedeix... Serà possible assolir un rumb comú?

Foto: Diario de Mallorca.

Tenim un nou PGOU...

2022 va arrencar amb la promesa d'un nou Pla General per Palma, una eina molt necessària, ja que l'anterior datava de 1998. Més de 20 anys de vigència que suposaven una anomalia i que dificultaven l'evolució de la ciutat i la seva adaptació als reptes actuals i futurs.

Aquest PGOU es basava en la filosofia de cinc eixos orientats a descentralitzar la ciutat, millorar els barris i

dissenyar Palma en un context d'emergència climàtica. Per exemple, s'inclouen accions a les zones litorals, es proposa la millora la infraestructura verda urbana com la renaturalització dels torrents o es dissenyen supermanzanes per guanyar espai per als veïnats. Això no obstant, el Pla va rebre crítiques i al·legacions que l'han alterat d'una manera que fa més complexa la seva aprovació definitiva...

- Palma, la ciudad que queremos. UH, 26/01/2022
- «Es una satisfacción que el Plan General lleve la playa hasta el Parc de la Mar»: Pere Nicolau. UH, 22/01/2022
- El modelo de crecimiento del Plan General de Palma. Diario de Mallorca, 30/01/2022
- Las supermanzanas aterrizan en Palma. UH, 30/01/2022
- Así crecerá Palma. UH, 13/03/2022
- Así ha crecido Palma: radiografía urbanística desde los orígenes romanos hasta la actualidad. UH, 15/04/2022

... o no tenim un nou PGOU?

El mes d'octubre de 2021 s'aprovà inicialment el Pla i s'obrí el període d'al·legacions. Finalment es varen registrar més de 800 al·legacions, de les quals l'Ajuntament va preveure acceptar total o parcialment unes 500, sense que cap d'elles suposés un canvi substancial en el projecte. Tot i fent una lectura positiva de l'allau d'al·legacions (en el sentit de la importància del pla i de la implicació d'entitats ciutadanes, administracions i particulars en el procés), així com de la predisposició d'Urbanisme a

incorporar-les, el procés s'ha allargat més del previst i el text final també s'ha vist modificat en profunditat. Aquest fet ha provocat incertesa pel que fa a l'aprovació definitiva, arribant a plantejar-se fins i tot reiniciar la seva tramitació.

A finals d'any, l'Ajuntament de Palma ja assumeix que no podrà aprovar el PGOU abans de que acabi la legislatura i es centra en aprovar el màxim de contingut, començant per la part estructural i deixant la part d'ordenació detallada per a més endavant.

- Cort ha recibido más de 600 alegaciones al nuevo Plan General. UH, 17/02/2022
- PGOU: Palma XXI valora el esfuerzo para avanzar hacia un nuevo modelo. Diario de Mallorca, 16/02/2022
- Los vecinos de Son Sardina, contra el plan urbanizador de Cort: "Es una animalada de hormigón que duplica nuestra población". Diario de Mallorca, 15/02/2022
- La Federació de Veïns aboga por el crecimiento cero en el nuevo Plan General. Diario de Mallorca, 16/02/2022
- El PP afirma que el nuevo Plan General convertirá Palma en «una ratonera». Diario de Mallorca, 15/02/2022
- Asima solicita la retirada completa de la nueva normativa urbanística de Ciutat. Diario de Mallorca, 15/02/2022
- Jaume Carbonero y Xavier Pastor piden que se redacte un nuevo documento. Diario de Mallorca, 16/02/2022
- La Defensora reclama respuestas extensas a las alegaciones al PGOU. Diario de Mallorca, 19/02/2022
- El Pacte se replanteará el crecimiento urbano de Son Sardina y de La Bonanova. UH, 09/03/2022
- Los vecinos de La Bonanova denuncian un «pelotazo» en el barrio con el Plan General. UH, 08/03/2022
- Rechazan las 'supermanzanas' del PGOU porque liquidarán al comercio Diario de Mallorca, 15/03/2022
- Arca rechaza la propuesta del nuevo Plan General sobre Son Busquets. Diario de Mallorca, 29/03/2022
- Vecinos y Gob reclaman que el Plan General reduzca a la mitad del crecimiento previsto. Diario de Mallorca, 31/03/2022
- Estimam Son Sardina seguirá con las acciones de lucha y presión tras reunirse con el Ayuntamiento de Palma. Diario de Mallorca, 04/04/2022
- Los vecinos de Es Pil·larí afirman que el PGOU agrava los problemas de la barriada. UH, 25/04/2022
- El Consell cuestiona en un contundente informe el nuevo Plan General de Palma. Diario de Mallorca, 06/05/2022
- Cort aceptará tres de cada cuatro alegaciones presentadas al nuevo Plan General pero no paralizará su tramitación. Diario de Mallorca, 23/09/2022
- Truyol asegura que el PGOU se "adapta" al Plan Territorial Insular porque Cort ya hace "un ejercicio de reducción". Diario de Mallorca, 06/05/2022
- La Palma del siglo XXI necesita que haya un nuevo PGOU. UH, 26/05/2022
- Son Sardina plantea independizarse del municipio de Palma. UH, 21/05/2022
- Son Sardina votará en referéndum si acepta el nuevo plan urbanizador de Cort: un 70% menos de los pisos previstos. Diario de Mallorca, 01/06/2022
- El Ajuntament de Palma ofereix créixer en 200 vivendes a Son Sardina. UH, 30/06/2022
- Plataforma de Estimam Son Sardina: «Nadie puede garantizar que las viviendas sean para los 'sardineros'». UH, 01/07/2022
- Desmuntant el nou Pla General de Palma part I: els falsos rurals. Diario de Mallorca, 06/06/2022
- Son Sardina contesta a Truyol: cero urbanizaciones en Can Simó y su integración en el Parc Agrari de Palma. Diario de Mallorca, 05/07/2022
- Asociaciones critican las reformas de Nureduna y la plaza de las Columnas. Diario de Mallorca, 10/08/2022
- El Ajuntament de Palma assume que no aprovarà tot el PGOU esta legislatura. UH, 15/12/2022

Foto: Ajuntament de Palma.

Els eixos cívics caminen a ritmes diferents

Malgrat l'escepticisme i les crítiques, la conversió per a zona de vianants del carrer Nuredduna és ja una realitat. A partir d'ara serà la ciutadania, amb la forma de viure l'espai, que posarà de manifest els encerts o desencerts del projecte. De moment, el canvi de paisatge visual i sonor és un fet, però també s'han fet palesos els entrebancs a la mobilitat sostenible amb patinet i bicicleta.

L'altre gran projecte de conversió en zona de vianants, Cotlliure, està a l'espera. Ha seguit una estratègia diferent en comparació amb Nuredduna pel que fa a la participació ciutadana, i les previsions actuals situen l'inici de les obres durant el primer semestre de 2023.

- Nuredduna toma forma. UH, 14/01/2022
- La peatonalización de Camp Redó y Cotlliure comenzará a final de año. Mallorca Diario, 08/02/2022
- Vecinos y oposición cargan contra los ejes cívicos de Nuredduna y Cotlliure. Diario de Mallorca, 25/02/2022
- Model de Ciutat y comercios de Cotlliure se reúnen para diseñar el nuevo eje cívico. Diario de Mallorca, 11/03/2022
- El nuevo eje cívico de Cotlliure, al detalle. UH, 26/07/2022
- Cort peatonalizará "progresivamente" la calle Cotlliure. Diario de Mallorca, 26/07/2022
- La peatonalización del eje cívico de Cotlliure empezará a principios de 2023. Cadena Ser, 26/07/2022
- El nuevo eje peatonal de Nuredduna ya está abierto al público. UH, 01/10/2022
- Palma celebra el nuevo eje verde de la calle Nuredduna y la plaza Francesc García Orell. UH, 31/10/2022
- La nueva Cotlliure, en el horizonte. UH, 26/12/2022.

Arranquen les obres del passeig marítim

La construcció del passeig marítim a mitjan segle XX va canviar Palma. Ha passat el temps, i tot i algunes accions dutes a terme, ja era necessària una remodelació profunda que l'adaptés a la ciutat del present i del futur. A més, les mesures que es varen implementar després del confinament (com el desplaçament del carril bici i de les terrasses), havien deixat el passeig desfigurat i amb una sensació de temporalitat. El nou projecte actualitza el passeig (i, de

pas, el conjunt de la ciutat): resta protagonisme al trànsit rodat i guanya espai per al vianant amb l'ampliació de voreres i noves zones enjardinades. Tot plegat, les obres, iniciades el mes de novembre i que es preveu s'allarguin un any i mig, hauran d'acabar dotant la ciutat amb un nou passeig que el recuperi com a lloc emblemàtic per al visitant i com zona de trobada per a la ciutadania.

Foto: Ajuntament de Palma.

- Cort iniciará este verano la primera reforma integral del Parc de la Mar. UH, 05/01/2022
- Endesa se queda con la propiedad de 16.843 metros cuadrados de la fachada marítima de Llevant. Diario de Mallorca, 05/07/2022
- El nuevo Passeig Marítim. UH, 28/07/2022
- Elías Torres define la intervención en el Marítimo de Palma como "un paseo para el peatón". Diario de Mallorca, 27/07/2022
- La reforma del Paseo Marítimo de Palma arranca el 17 de noviembre, pero los cortes y las restricciones no se producirán hasta enero. Diario de Mallorca, 27/10/2022
- La reforma del Passeig Marítim, mes a mes. UH, 17/11/2022

Avanços i estancaments

Mentre alguns projectes concentren el focus d'atenció, altres avancen a poc a poc i altres semblen estancar-se. La situació del solar del Lluís Sitjar dona senyals de desbloqueig una vegada feta efectiva la seva compra per part de l'Ajuntament, l'antiga presó segueix en un estat de deixadesa, les galeries de la plaça Major no semblen estar a l'agenda, el Temple viu el dia de la marmota amb la licitació de les obres aprovada el mes de maig i finalització prevista a finals de 2024, amb la seva incorporació al nou circuit de museus de la ciutat.

El Terreno a poc a poc va agafant forma, entre les aigües de la rehabilitació i la gentrificació. Cala Major clama per la seva dignificació, i La Soledat i Llevant intenten entendre què està passant (i que passarà) al barri. Son Busquets avança molt a poc a poc: Defensa ha cedit el quarter, però encara queda camí per a la redacció del Pla Especial.

Mentrestant, al centre històric i quasi de forma desapercebuda, els casals senyorials van canviant de propietaris, passant a inversos estrangers per reconvertir-los en pisos o hotels de luxe, i són diversos els que actualment estan en procés de remodelació.

- Es Fortí, el velódromo del Tirador y el canódromo, puntos negros de una barriada muy dinámica. UH, 02/02/2022
- La fiebre de las obras toma Palma. UH, 26/02/2022
- El Terreno eclosiona. UH, 03/02/2022
- Cala Major: una plaza efímera para las mujeres del barrio. UH, 09/03/2022
- La reforma de las galerías de la Plaza Major no empezará esta legislatura. UH, 16/03/2022
- Un projecte de cooperació liderat per Cort permetrà enllaçar Nou Llevant amb la Soledat. IB3 Notícies, 10/05/2022
- Els veïnats de la Soledat i el Nou Llevant, indignats amb el projecte que vol unir les dues barriades. IB3 Notícies, 10/05/2022
- El Ayuntamiento licita hoy las obras de las Torres del Temple. Diario de Mallorca, 18/05/2022
- La antigua cárcel de Palma, un basurero en ruinas que da refugio a personas sin techo. Diario de Mallorca, 15/09/2022
- Defensa y Agenda Urbana "desbloquean" el desarrollo de Son Busquets. Diario de Mallorca, 22/09/2022
- Cases senyorials en venda. Ara Balears, 10/12/2022
- Lluís Sitjar, caso cerrado: El Ajuntament de Palma se hace con el 8,5% de las acciones. UH, 19/12/2022

Antiga Presó i Torres del Temple, avui (fotos de Diario de Mallorca).

Mort i vida del carrer

Cristina Llorente

«El carrer ha mort». Així de taxatiu es mostrava Le Corbusier l'any 1929, mentre anunciava l'arribada d'un «home nou» demandant d'un espai públic convertit en «màquina de trànsit»: un símbol de modernitat que desplaçava el vianant i es rendia a la velocitat i al trànsit vehicular.

Aquesta fou, precisament, la idea conductora del IV Congrés Internacional d'Arquitectura Moderna celebrat el 1933, la declaració oficial del qual incloïa que el reglament de circulació devia «abastar l'aspecte espacial i corporal de totes les funcions de la vida de la comunitat». I afegia: «La creixent intensitat d'aquestes funcions vitals (...) té com a conseqüència una creixent dictadura de la circulació». Per altra banda, la Carta d'Atenes, redactada durant el congrés i publicada el 1942 per Le Corbusier i Josep Lluís Sert, definia les considerades com a funcions quotidianes: habitar, treballar, descansar (en el temps lliure) i circular, les quals emergien com a punts clau de la urbanística i haurien de ser regulades amb la més rigorosa economia de temps. Ambdós discursos s'orientaven a la separació de funcions, a l'abandonament de la idea de proximitat i a la implantació de la circulació motoritzada com a principal mode de desplaçament. Si en el s. XIX el protagonista havia estat el vianant -amb la construcció,

per exemple, dels grans bulevards de París-, el s. XX alçaria el cotxe com a símbol de progrés. Traduït a l'estructura urbana, els carrers es convertiren en vies per travessar la ciutat (i no per recórrer-la) i s'acabarien d'emmotllar a la lògica capitalista que havia començat a definir les àrees urbanes com a llocs de producció i rèdit econòmic. Aleshores, el carrer no seria més que una unió entre espais productius i, com a conseqüència, hauria d'assegurar la velocitat i l'efectivitat en els desplaçaments.

Cent anys després, la situació no ha canviat gaire. Els carrers de les nostres ciutats continuen -en general- estibats de cotxes i el concepte de mobilitat segueix massa lligat a aspectes econòmics (em ve al cap una notícia del mes d'abril que anunciava l'ampliació de l'oferta de transport públic per part del Govern «perquè els ciutadans no hagin d'agafar el cotxe per anar a la feina i se salvin de pagar el preu desorbitat de la benzina»).

La setmana passada vaig esser a Barcelona. Tot i que havia vist moltes imatges de les noves superilles, encara no havia tingut l'oportunitat de passejar-m'hi. Concretament, vaig visitar la de Poblenou, un districte on continuen invertint-se quantitats ingents de doblers per apropar-se a aquelles idees lecorbuserianes. Però

això és un altre tema. Resulta que entre els nous hubs tecnològics i els edificis de l'època Cerdà, els carrers s'han omplert de vida. Hi ha infants que juguen, veïnes que conversen animades, adolescents que berenen a les taules de pícnic i una dona que empeny una cadira de rodes fins a orientar qui hi seu de cara al sol. Tot això, emparat per una sèrie d'intervencions de baix pressupost que a manera d'acupuntura han mudat completament la vida del barri. Quina és, però, l'essència d'aquest canvi?

El 1961, la divulgadora y urbanista Jane Jacobs ja afirmava que els carrers i les voreres servien per a molt més que per al transport de vehicles i persones, apuntant la vitalitat com a principal requisit per a la funcionalitat dels nuclis urbans. Mantenia que la «vida pública» al carrer era l'única manera d'assegurar ciutats segures i de mantenir vius els nuclis urbans. Defensava, per tant, una mena de mobilitat tranquil·la de la qual formaven part els infants, les veïnes, els adolescents i la cuidadora de Poblenou. Un espai públic que, lluny de reforçar la individualitat a què, sembla, ens veiem abocats, afavoria el nostre desenvolupament com a persones. El dret a la ciutat que predicava el seu coetani Lefevre i que avui dia tenim encara pendent.

Tot i que part de les intervencions urbanes actuals s'encaminen cap a una mobilitat definida com a sostenible (si és que aquesta paraula encara té significat), convindria abans concretar a quin model aspiram i, sobretot, a qui va dirigit. El fet de concebre l'espai públic com a xarxa de connexió entre punts, com a lloc de pas i no d'estada, respon a aquella concepció de la ciutat com a espai de producció, on la velocitat i l'eficiència prevalen sobre les cures i sobre la necessitat de donar suport al treball reproductiu. Tanmateix, les ciutats actuals, reiterant i perpetuant el model de les ciutats industrials, primer i de la ciutat racionalista, després, continuen menysvalorant els espais de relació, sia sotmetent-los als vehicles motoritzats, sia privatitzant-los per posar-los al servei del mercat i del capital. Aquesta lògica urbana, centrada en la producció, s'orienta cap a un perfil de ciutadà que respon a un home blanc, burgès, adult i heterosexual, deixant de banda la resta de persones i, en especial, els col·lectius considerats vulnerables. En aquest sentit, l'aplicació d'una perspectiva feminista a les estratègies urbanes esdevé essencial per avançar cap a ciutats integradores. La incorporació del cos com a territori des d'on

descriure l'experiència quotidiana incorpora un nou nivell de complexitat a l'hora de definir la mobilitat i, en conseqüència, de lligar-la al disseny de l'espai públic, ja que aquesta experiència variarà en funció de l'edat, la identitat de gènere o la posició socioeconòmica, entre d'altres.

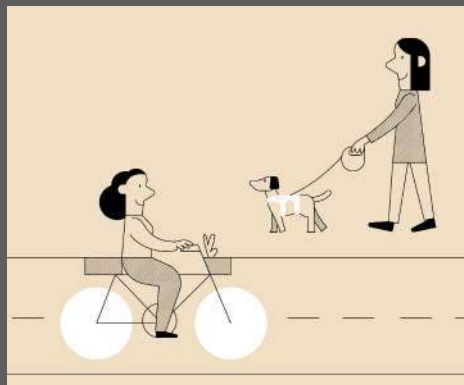
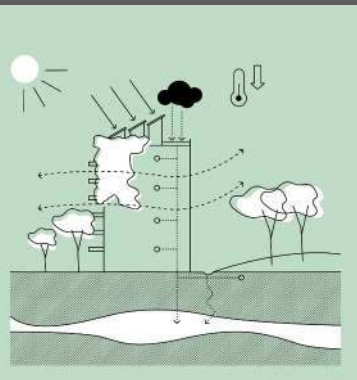
És d'agrair que el nou Pla de Mobilitat Sostenible de Palma reculli en el seu plantejament un cert enfoc de gènere (tot i que ho faci de manera molt minsas), encarat sobretot des del punt de vista de la seguretat, tant real com percebuda. El Pla deixa de manifest les diferències existents en la distribució modal per gènere, on es detecta un major ús del vehicle privat motoritzat per part dels homes i del transport públic i mode a peu, per part de les dones. Aquesta distribució respon a uns patrons de mobilitat més complexos en el cas de les dones, principals responsables de la cura a les llars. Mentre que els desplaçaments dels homes són lineals i regulars, sovint amb finalitats de treball productiu i d'oci i sense càrregues reproductives, les dones fan més viatges per un major nombre de motius, essent aquests poligonals i amb més aturades intermèdies. Elles recorren menys distància en cada viatge, però al final del dia, fan més quilòmetres (majoritàriament a peu o en transport públic).

D'acord amb aquesta premissa, per ser realment integradores, les estratègies de mobilitat haurien de centrar-se no en l'escala macro del territori, que potencia els trajectes llargs i la utilització de mitjans de transport mecànics, sinó en una escala més humana que tingués com a punt de partida la compacitat, la diversitat i la proximitat d'usos. Cap aquí s'encamina, per exemple, la mesura del nou PGOU de Palma que proposa la creació de noves centralitats, apostant per barris autònoms que afavoreixin la «mobilitat 15 minuts». I en aquesta direcció van, també, les propostes de l'«Agenda d'objectius per a una transició en matèria de mobilitat i transport», redactada pel Fòrum de la Societat Civil. Un context que contribuiria a recuperar l'experiència urbana i els seus beneficis socials i ambientals, englobada en la idea del decreixement com a única alternativa al model capitalista. A fugir, en definitiva, de la definició de mobilitat com a moviment continu. D'aquí la meua reivindicació al dret a la ciutat quieta. A estar quieta a la ciutat.

**Article publicat a Diario de Mallorca el 03/07/2022.*

Palma XXI, un actor ineludible de la planificació urbana prevista al nou Pla General

Gabriel Alomar Garau

Uns dels principals assumptes relacionats amb l'urbanisme de Palma durant el 2022 ha estat, sense dubte, el del procés d'al·legacions al nou Pla General d'Ordenació Urbana, aprovat inicialment l'octubre de 2021. Palma XXI no podia faltar a la cita d'una qüestió de capital importància per al futur de la nostra ciutat, com és el de la seva planificació urbana a vint anys vista, en un món cada cop més urbà i en un marc de canvi de paradigma: d'una banda, aquell que aposta per substituir la concepció expansionista del creixement urbà per un urbanisme de la reconstrucció, rehabilitant, compactant i reutilitzant el que ha construït per unes noves funcions urbanes; i, d'altra banda, aquell que incorpora l'enfocament urbà al debat relacionat amb la sostenibilitat.

La cita de Palma XXI amb el procés d'al·legacions al nou Pla General s'inicià amb una posada en comú entre els socis interessats, sobre la manera d'abordar unes al·legacions que, sense negar les bondats del nou Pla en relació amb el canvi de model de mobilitat, l'ampliació de la infraestructura verda o la revitalització dels espais periurbans de vocació agrària, identifiquessin certes mancances i proposessin millores.

Les al·legacions presentades per Palma XXI segueixen la mateixa estructura documental del nou Pla, amb una primera part dedicada al Pla General (aquell que defineix el model territorial i conté les determinacions estructurals), una segona part dedicada al Pla d'Ordenació Detallada (aquell que desenvolupa el Pla General i conté l'ordenació de detall per a tot el sòl urbà), i una tercera part dedicada als Estudis complementaris. En relació amb la primera d'aquestes parts, Palma XXI fixà l'atenció en l'accés a l'habitatge, la funcionalitat dels Espais Lliures Públics, el corredor verd del torrent Gros, les Àrees d'Intervenció Paisatgística, la renaturalització de les Àrees de Risc i els futurs Parcs Agraris.

Sobre l'accés a l'habitatge, Palma XXI considera encertades les polítiques del nou Pla orientades a augmentar el parc d'habitatges de protecció oficial. Tanmateix, proposa no reduir a l'àmbit del règim de protecció pública la construcció d'habitatges de dimensions reduïdes, sinó ampliar-la a les promocions privades perquè també puguin facilitar un tipus d'habitatges molt demandats. Sobre la funcionalitat dels espais lliures públics, Palma XXI ha vingut detectant que alguns dels Sistemes Generals d'Espais Lliures (SGEL)

definites com a tals al planejament urbanístic vigent, en realitat apareixen ocupats per activitats poc o gens lligades a les funcions d'esplai, repòs i salut de la població. Usos sobrevinguts com els d'aparcament adulteren i desnaturalitzen les funcions originals dels espais lliures d'ús i domini públic. Per això, Palma XXI ha considerat que el nou Pla General ha de recollir expressament la prohibició d'utilitzar els espais lliures com a llocs on es puguin aparcar vehicles privats.

Sobre el corredor verd del torrent Gros i les Àrees d'Intervenció Paisatgística, Palma XXI considera urgent la redacció dels Plans Especials de les tres Àrees d'Intervenció Paisatgística previstes al Pla Territorial de Mallorca, i amb especial urgència l'àrea d'intervenció AIP III. Connexió Palma-Marratxí. Entorn del Torrent Gros. Aquest Pla Especial hauria d'assegurar que l'àrea esdevingui realment un corredor verd i fluvial, en el qual tenguí cabuda el seu recorregut a peu o en bicicleta (creació d'itineraris de mobilitat per a vianants i ciclistes). Sobre la renaturalització de les Àrees de Risc, Palma XXI proposa que a les zones inundables, a les riberes dels torrents i a la línia de costa s'han ampliat les àrees de risc, delimitant-les amb la màxima claredat possible. Aquestes ampliacions permetrien no tan sols augmentar la protecció contra la urbanització d'uns espais fràgils (i, per tant, mantenir i millorar la matriu blava i verda de la ciutat), sinó que també permetrien justificar determinades actuacions urbanístiques encaminades a la millora de l'espai urbà i rústic. Les intervencions de restauració cal fer-les en el sentit de renaturalitzar el lloc, i assumir que estan directament associades a la recurrència dels esdeveniments naturals catastròfics. Durant el temps en què no hi ha perill imminent d'inundació, les zones inundables poden ser transitables i funcionar com a llocs d'esbarjo.

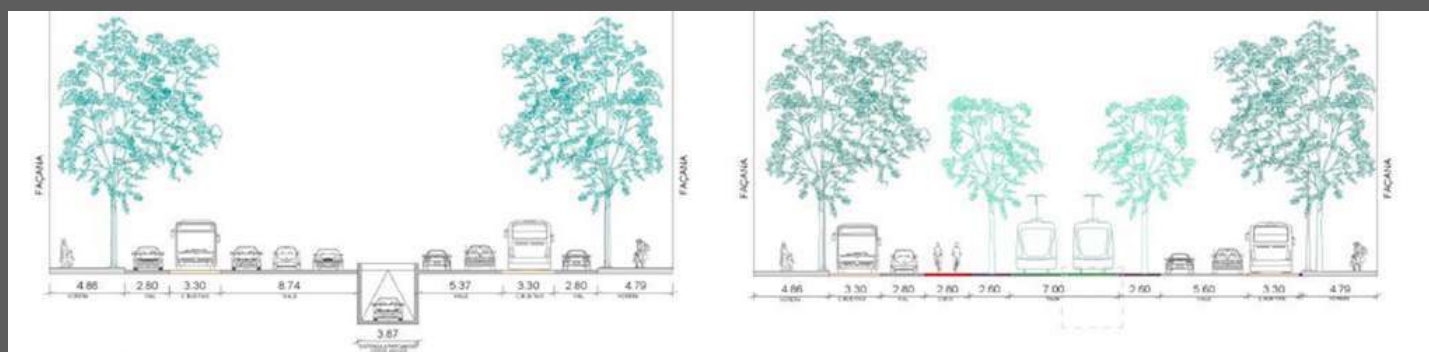
Finalment, per als actuals espais agraris de la perifèria rural i rururbana de Palma, Palma XXI creu oportuna i necessària la creació de la figura d'un Parc Agrari, però demana, entre altres coses, que es revisi i completi el catàleg de béns patrimonials dins l'àmbit dels futurs Parcs Agraris de s'Horta de Dalt i del Pla de Sant Jordi, com ara són els molins i tota la infraestructura hidràulica associada a les tres fonts de s'Horta de Dalt.

En relació amb el Pla d'Ordenació Detallada (POD), Palma XXI ha proposat l'elaboració d'un Pla Especial del

Centre Històric, que contempli un conjunt de mesures urgents amb l'objectiu de millorar no només la qualitat de vida dels seus residents, sinó també la del conjunt de ciutadans de Palma. La necessitat d'aquest Pla Especial es recolza en el fet que el Centre Històric té unes especificitats i unes problemàtiques –turistització, expulsió silenciosa dels residents, pèrdua del comerç tradicional i de proximitat–, que mereixen un tractament diferenciat al nou Pla General.

Sobre l'ordenació de l'espai públic i les terrasses, en les seves al·legacions Palma XXI considera necessari evitar desplaçar i replicar a altres zones de la ciutat les problemàtiques detectades sobre ocupació de terrasses, agreujades per uns problemes de contaminació acústica que han afectat greument al dret de descans dels veïns. Per això, s'insta a completar la definició de conceptes tals com el de "bar diürn", detallant la seva tipologia i els horaris d'activitat. També s'insta a ampliar les limitacions que s'expressen en les normes reguladores no tan sols a l'àmbit dels 'eixos cívics', sinó a la totalitat del nucli urbà de Palma. En aquest sentit, es proposa que els espais lliures públics i les places de la ciutat s'incloguin com a espais on es tenguí en compte el compliment de la densitat màxima de tres establiments públics a àrees de densitat limitada. També s'insta a elaborar un mapa periòdicament actualitzat de les llicències d'activitat dels establiments comercials de Palma, que pugui consultar-se per la ciutadania i servir de suport als interessats.

En relació amb els Estudis complementaris del nou Pla General, Palma XXI considera meritòria la creació dels denominats 'eixos cívics', formant una xarxa radial de vies o passejos on la circulació rodada quedi subordinada a l'ús preferent dels vianants i les bicicletes. De fet, Palma XXI recomana l'ampliació d'aquests espais lineals de pacificació, que tenen la virtut d'augmentar l'espai i la seguretat dels vianants i dels que circulen en bicicleta o VMP. De la mateixa manera, també es suggereix la creació d'unes reserves permanents per a vianants als carrers i places que donen accés als centres escolars, sobretot els Centres d'Educació Infantil i Primària, en què els infants són un grup d'edat especialment vulnerable. Per això, Palma XXI preconitza un Pla General que posi un èmfasi especial en la necessitat de construir una ciutat vertadera "amiga" de

la infància, "amiga" de les persones amb mobilitat reduïda i "amiga" de la gent gran. En definitiva, una ciutat que satisfaci especialment la cura d'aquestes persones, i per tant la seva qualitat de vida. Aquesta premissa de partida es pot materialitzar, en primer lloc, creant unes reserves d'estacionament als carrers d'entrada de cada centre escolar que no tinguin possibilitat d'esdevenir carrers definitivament tancats al trànsit de vehicles; i, en segon lloc, als carrers que sí que tinguin possibilitat d'esdevenir carrers definitivament tancats als vehicles, intervenir urbanísticament amb criteris d'urbanisme tàctic, com ha estat el cas del carrer dels Germans García Peñaranda, tàcticament conquerit per l'escola d'Infantil i Primària del CEIP Felip Bauçà.

Sobre la infraestructura verda urbana, Palma XXI ha instat a redactar uns plans de renaturalització dels espais exteriors escolars, mitjançant la creació i fixació d'espais enjardinats als centres d'ensenyament de tots els nivells educatius. L'objectiu és la millora verda i ambiental dels espais escolars de la ciutat, perquè puguin proveir serveis ecosistèmics de tipus regulatiu, de proveïment, de suport i culturals. No són menys interessants, com a espais d'intervenció urbana amb vista a la renaturalització, els solars buits del sòl vacant urbà i el seu ús com a horts urbans, i per tant amb una funció productiva i social. En aquest sentit, amb la màxima segons la qual renaturalitzar la ciutat també és agrair-la, i en conseqüència és augmentar la seva capacitat agroecològica, Palma XXI ha instat a fer una implantació ampliada i en xarxa dels horts urbans comunitaris de Palma, dins solars buits de titularitat pública. Ampliada, en dos sentits: per una part, sumant nous espais als ja existents; per altra part, sumant la base social que hi té accés.

Finalment, una de les imatges que malauradament ens brinden alguns espais perifèrics a l'entrada i sortida de la ciutat, és la dels espais exteriors dels habitatges aïllats i entre mitgeres situats en la perifèria rururbana, amb evidències de degradació i abandó. En relació amb ells, Palma XXI considera necessari que el nou Pla General inclogui la possibilitat que l'Ajuntament de Palma subvencioni la transformació dels petits espais degradats exteriors d'aquests edificis, en uns espais on domini la infraestructura verda de petita escala. Aquesta acció representaria una millora paisatgística i ambiental, alhora que permetria augmentar la superfície verda sense necessitat d'efectuar grans operacions arquitectòniques ni urbanístiques.

Com a consideració final, Palma XXI reconeix en el nou Pla General una decidida voluntat d'avançar cap a un nou model de ciutat allunyat dels criteris desenvolupistes que en el passat caracteritzaren certes decisions del govern local. Dit això, si la revisió que ara es fa del Pla General ha de romandre en actiu durant els pròxims 20 anys, aquest nou Pla hauria de contemplar l'avaluació periòdica dels resultats de les accions urbanístiques que es proposen, i examinar si aquestes accions han donat els resultats esperats. Aquests resultats haurien d'estar en concordança amb el decreixement amigable: decreixement en consum d'energia, decreixement en nombre de turistes (ordenant la mobilitat naviliera i aèria i les seves infraestructures), i decreixement en nombre de vehicles privats –turismes– en circulació (ordenant la mobilitat terrestre i les seves infraestructures).

LA TRANSICIÓ ECONÒMICA

Amb la pandèmia el debat sobre el canvi de model econòmic es va tornar a posar damunt la taula amb determinació. El context global (crisi sanitària, emergència climàtica, crisi energètica) recolzava la necessitat d'una planificació per a la transició econòmica a les Balears. El 2022 ha estat l'any de la tornada a la normalitat, en el que es refereix a nombre de vols i de turistes, amb l'Aeroport de Son Sant Joan igualant xifres del 2019; o amb l'increment del preu del mercat immobiliari, especialment a Palma, però afectant també a la resta de municipis de l'illa. Així, els principals sectors creadors de riquesa, el turístic i l'immobiliari, no donen senyals d'aquesta transició planificada.

Tot i els bons registres turístics, s'han repetit els arguments d'un "hivern dur" i d'una temporada 2023 incerta per a rebaixar els ànims. De nou el context global, amb la guerra a Ucraïna, ha tingut conseqüències a la nostra economia amb dubtes sobre el subministrament energètic, amb l'escassetat d'alguns productes alimentaris o amb la pujada del preu de la cistella de la compra.

Els resultats dels fons europeus encara està per constatar. De moment, Balears tanca 2022 com la comunitat autònoma amb més fons rebuts per càpita, amb 729,70 euros per habitant. La seva gestió encara genera dubtes, així com la possible arribada de finançament a projectes impulsats per la societat civil.

Foto: Clàudia Vidal López.

Promoció de luxe a Nou Llevant. Foto: Ara Balears.

La gentrificació s'estén a nous barris

El sector immobiliari avança i configura la ciutat, moltes vegades a esquena de la ciutadania. L'immobiliari és un mercat al qual sembla que no l'ha arribat a afectar la pandèmia. No només continua apujant el preu de compravenda, sinó que també ho fa fet de manera sostinguda el preu de lloguer.

Barris com Nou Llevant i El Terreno estan passant per un procés de reconstrucció (o construcció) impulsat principalment per la iniciativa privada. En el cas del primer, algunes promocions ja estan acabades i altres ho estaran durant el 2023. També han avançat les dues promocions d'HPO a La Soledat, al costat d'un Can Ribas que sembla haver reiniciat el seu procés de degradació.

En el cas del segon barri, la plaça Gomila ha canviat el seu aspecte amb els 60 nous habitatges quasi completats, alguns dels quals ja es varen començar a ocupar durant el 2022. Els pisos, en règim de lloguer, s'ofereixen a preus que oscil·len entre els 900 € mensuals per un pis de 40 m² i els 2.800 € mensuals els adossats.

Altres barris, com Pere Garau, fan equilibris entre unes zones més vulnerables i unes altres on es consoliden els habitatges d'alt poder adquisitiu (com les Columnes -on s'ha iniciat la construcció d'una promoció amb habitatges amb preus superiors als 500.000 €- o Nuredduna -on a final d'any va obrir una oficina de la immobiliària Engel&Völkers, la mateixa que gestiona els pisos de la plaça Gomila-).

- Pedro Górgolas, doctor de la Universidad de Sevilla: «Todo apunta a que en Palma hay una nueva burbuja inmobiliaria». UH, 15/01/2022
- Capital extranjero se hace con otro pedazo de Nuredduna. UH, 20/01/2022
- Pere Garau, el nuevo objeto de deseo de los especuladores. UH, 19/01/2022
- El Nou Llevant, la pròxima víctima de la gentrificació. Ara Balears, 22/01/2022
- Los vecinos insisten en que el proyecto de Cort para Nuredduna favorece la especulación. Diario de Mallorca, 24/01/2022
- Ultralujo en el Casc Antic: hasta 20.000 euros por metro cuadrado. UH, 02/02/2022
- Las 60 viviendas y locales de Gomila Center estarán listos en otoño de 2023. UH, 18/03/2022
- Son Gotleu se cotiza. UH, 08/04/2022
- Sube la oferta de pisos turísticos, que están prohibidos en Palma. UH, 27/04/2022
- El alquiler turístico ilegal se extiende a todos los barrios de Palma al calor de un verano de récord. Diario de Mallorca, 17/05/2022
- Ofensiva de inspecciones para frenar el alquiler turístico ilegal en mayo y junio. Diario de Mallorca, 06/05/2022
- El PP promocionará Palma para que haya turismo "los 365 días del año". Diario de Mallorca, 01/09/2022
- La nueva Gomila se abre al público: 60 viviendas para «regenerar» el barrio. Diario de Mallorca, 23/10/2022

Megacreuers: a la baixa però encara un problema

El mes de maig va entrar en vigor l'acord al qual varen arribar Govern i navilieres per a establir en 3 el nombre màxim de megacreuers al port de Palma. Aquest acord ha estat criticat per entitats ecologistes i ciutadanes, entre altres coses pel fet de no suposar de facto cap limitació en l'arribada de creuers; i ha estat criticat també per un determinat grup de comerciants o guies turístics, que no volen cap regulació en absolut.

La realitat és que es continua sense tenir dades independents sobre quin és l'impacte econòmic del turisme de creuers a Palma: quina és la despesa mitjana per creuerista? A quin tipus de comerços consumeix? Quina tipologia de llocs de feina genera? Quan costa en termes de seguretat, neteja, infraestructura portuària...? Aquestes dades són demandades per la Plataforma contra els Megacreuers des de l'any 2019 sense haver rebut resposta.

- Entidades insisten en una moratoria de cruceros hasta que se estudien sus impactos . Diario de Mallorca, 12/01/2022
- El PP critica la «incoherencia» del Pacte por permitir ampliar la terminal de cruceros. UH, 11/03/2022
- La Plataforma Contra los Megacruceros lanza una campaña para insistir en limitar este tipo de turismo en Palma. UH, 22/04/2022
- Así es el 'Wonder of the Seas', el crucero más grande del mundo que llegará a Palma este verano. Diario de Mallorca, 22/04/2022
- Plataforma contra los Megacruceros: «Es inasumible 17.000 turistas por día». Diario de Mallorca, 23/04/2022
- La Plataforma contra los Megacruceros denuncia que coinciden cinco buques en el puerto de Palma. Diario de Mallorca, 03/05/2022
- Govern y navieras ultiman los flecos del acuerdo que limitará la llegada de cruceros a Palma. Fibwi, 04/05/2022
- Quatre creuers amb 18.000 creueristes faran escala avui al port de Palma. IB3 Notícies, 10/10/2022
- Cae hasta septiembre un 20% los cruceros en Palma y un 40% los turistas. Diario de Mallorca, 28/10/2022
- La Plataforma contra los Megacruceros exige al Govern revisar a la baja la llegada de cruceros. Fibwi, 28/10/2022
- Comercios turísticos quieren cruceros en Palma, "cuantos más mejor". Mallorca Confidencial, 09/05/2022

Parc Agrari: cap a un nou model de producció i consum?

El mes de febrer es signava el protocol d'actuació per a l'impuls del parc agrari de Palma. Aquest parc agrari es convertirà en el més gran de l'estat espanyol, en cobrir la major part del sòl rústic del municipi. Entre les moltes vessants que abasta (com l'ecològica, la patrimonial o la social), la seva creació gira entorn l'enfortiment de l'activitat agrària de Palma. La primera passa ha estat la posada en marxa d'un banc de terres, el mes d'octubre, al qual a finals d'any s'havien adherit 5 finques i 9 demandants de terres.

Signatura del protocol per a l'impuls del parc agrari. Foto: UH.

- Llega la depensa de Palma: se firma el protocolo para la creación del Parc Agrari. UH, 23/02/2022
- El parc agrari de Palma ocuparà 8.473 hectàrees. Ara Balears, 23/02/2022
- Asaja rechaza el Plan General de Palma porque "condena a los payeses de Ciutat y les resta competitividad". Diario de Mallorca, 16/02/2022
- Palma XXI se adhiere al protocolo para el impulso del Parc Agrari. Europa Press, 12/05/2022
- Cort pone en marcha un banco de tierras para recuperar la agricultura en Palma. UH, 04/10/2022
- Cort y Apaema buscan propietarios de fincas para constituir un banco de tierras. Diario de Mallorca, 04/10/2022

Bordados Valldemossa, merceria Ca N'Àngela, Colmado La Muntanya i el Bazar del Libro (reportatge fotogràfic de Diario de Mallorca).

Petit comerç: la resistència

El comerç de proximitat continua tractant de resistir. Al centre històric, el petit comerç continua essent molt dependent del turisme. En un any en què s'han recuperat les xifres turístiques de 2019, les vendes no han reflectit de manera proporcional aquesta recuperació. Per exemple, el mes de juliol el nombre de turistes va augmentar un 264% respecte del 2021; en canvi, les vendes del comerç al detall a Balears només ho varen fer en un 4,8%. Segons els comerciants, una pujada curta en relació amb el volum de visitants.

Es va consolidant el catàleg de comerços emblemàtics, al centre i altres punts de Palma. Les galeries comercials de la plaça Major, en canvi, continuen amb la seva degradació. La primera fase del procés participatiu es va realitzar a finals de 2020. La segona fase, el concurs de projectes, no s'ha dut a terme i no s'han redactat encara els plecs del concurs d'un projecte que ja espera a la següent legislatura.

Pel que fa als mercats municipals, el de Camp Redò continua tancat des de 2019 i la seva reobertura sembla que estarà lligada a l'eix cívic de Cotlliure. La concessió del Mercat de Llevant va acabar a finals de 2021 i es va prorrogar un any més, arribant a finals de 2022 sense notícies sobre la seva licitació.

- Cort prorroga un año la concesión de los puestos de venta del mercado de Llevant. Diario de Mallorca, 11/01/2022
- Yllanes assegura que el PGOU de Palma farà més competent el petit comerç. Ara Balears, 02/03/2022
- El Olivar, una lección de microeconomía local. UH, 09/03/2022
- Homenaje a los últimos establecimientos emblemáticos de Palma. Diario de Mallorca, 03/04/2022
- Galerías comerciales: de encarnar la modernidad a luchar por sobrevivir. Diario de Mallorca, 22/05/2022
- Un total de 75 locales de Palma se adhieren al proyecto Emblemáticos. Diario de Mallorca, 11/06/2022
- La lucha por la supervivencia de los comercios de toda la vida. Diario de Mallorca, 24/07/2022
- Las galerías de la Plaza Mayor, en punto muerto. Diario de Mallorca, 06/08/2022
- El comercio cree que la subida en ventas es corta «para la gente que ha venido». UH, 31/08/2022
- Crece el número de tiendas del Centro de Palma que planean cerrar en invierno. Diario de Mallorca, 19/09/2022

Foto: Diario de Mallorca.

El renou que mou molts diners

La campanya veïnal "Silenci, Respecte, Civisme" ha complert un any de reivindicacions. El conflicte ha estat especialment sensible a zones de Santa Catalina i Es Jonquet, amb una intensa activitat d'oci nocturn, i s'ha perpetuat també a altres punts com La Llotja o s'Arenal.

Des del moviment veïnal es continuen demanant mesures per a conciliar el negoci de la restauració amb el dret al descans, especialment dirigides a la limitació horària i l'ocupació de la via pública. Aquest estiu, el reforç puntual de vigilància i neteja no ha estat suficient, i el conflicte del renou, un any més, no ha rebut solució.

Quan el 2021 Palma XXI va nomenar Sòcia d'Honor a l'activista veïnal Feli Marcos, per la seva defensa del descans als barris per sobre el lucre econòmic de la restauració i els bars, ja va afirmar que era un problema difícil d'erradicar perquè "el renou molt molts diners". El 2022 n'ha continuat movent molts, de doblers, però també mobilització ciutadana. Esperem que el 2023 almenys David s'acosti un poc a la victòria sobre Goliat, perquè el dret al descans acabi vençant sobre els guanys econòmics d'uns pocs.

- El infierno de vivir en la calle más ruidosa de Palma. Diario de Mallorca, 06/03/2022
- El ruido se mueve en Palma. UH, 04/05/2022
- Cort aprueba la ampliación de un restaurante de Santa Catalina en plena polémica vecinal por los ruidos y el incivismo. Diario de Mallorca, 17/05/2022
- Cort aumentará la vigilancia y limpieza en Santa Catalina. UH, 20/05/2022
- Tildan de «insostenible» el modelo de ocio actual en Santa Catalina. Diario de Mallorca, 20/05/2022
- Es Jonquet y Santa Catalina: morir de éxito. Diario de Mallorca (article Àngels Feroselle), 20/05/2022
- Maribel Alcázar: «La economía del ocio y fiesta está expulsando a los vecinos de sus barrios». UH, 15/05/2022
- Las terrazas invaden Palma. Diario de Mallorca (fotogaleria), 29/05/2022
- Un año en busca de silencio. UH, 26/07/2022
- José Hila garantiza que la calle Nuredduna no seguirá el modelo de Fàbrica: "Con la normativa del PP se llenaría de terrazas". Diario de Mallorca, 31/06/2022
- Fàbrica y Sant Magí: 22 restaurantes y bares más que en 2008. UH, 07/06/2022
- El Ayuntamiento de Palma anuncia ahora un plan de urgencia contra el desmadre y las terrazas. Diario de Mallorca, 09/06/2022
- Los vecinos exigen a Cort que haga cumplir sus ordenanzas. UH, 10/06/2022
- El TSJIB sentencia que los vecinos no tienen por qué aguantar ruidos. UH, 30/06/2022
- El ayuntamiento de Palma restringirá la ocupación de las terrazas en las zonas más problemáticas. Diario de Mallorca, 06/07/2022
- Cort estudia obligar a los restaurantes a tener un sonómetro en cada mesa. UH, 07/07/2022
- Tres de cada cinco palmesanos expuestos a ruidos elevados. Diario de Mallorca, 22/07/2022
- Sa Llonja denuncia la "dejadez total de funciones" por parte del Ayuntamiento. Diario de Mallorca, 19/09/2022
- Vecinos de Palma contra el ruido. UH, 17/11/2022
- Los vecinos de Palma piden adelantar a las doce el cierre de todos los bares y locales de ocio. Diario de Mallorca, 16/11/2022

Foto: Hotel Yurbban a la Plaça Madrid (Foto: UH).

El turisme urbà creix, també als barris de l'Eixample

A part de la recuperació en nombre de turistes ja esmentada, també ha pujat l'oferta. El lloguer vacacional, tot i prohibit a Palma a plurifamiliars, continua essent una activitat habitual, i es troben ofertes fins i tot a barris perifèrics allunyats de les zones d'interès turístic, com Son Gotleu o Camp Redó.

Entre 2022 i 2023 s'inauguraran a Palma cinc nou hotels amb un total de 560 places. El Hotel Can Cirera i el Puro Grand Hotel, al centre històric, i el HM Blanc, al barri del Camp d'en Serralta, ja estan operatius des de l'inici de la temporada. Altres, com l'hotel Yurbban a la plaça Madrid, de nova construcció, ja estan molt avançats.

- El alquiler turístico en casas colindantes queda limitado a 60 días al año en Palma. Diario de Mallorca, 04/01/2022
- Sube la oferta de pisos turísticos, que están prohibidos en Palma. UH, 27/04/2022.
- Cinc hotels nous obriran a Palma entre 2022 i 2023. IB3 Notícies, 10/03/2022.
- Palma sumará cuatro nuevos hoteles este año. UH, 25/03/2022.
- Truyol subraya que el albergue juvenil de Foners cumple con la normativa y recuerda que Cort ha restringido las plazas turísticas en Palma "porque hay una masificación". Diario de Mallorca, 21/04/2022
- Ofensiva de inspecciones para frenar el alquiler turístico ilegal en mayo y junio. Diario de Mallorca, 06/05/2022
- El alquiler turístico ilegal se extiende a todos los barrios de Palma al calor de un verano de récord. Diario de Mallorca, 17/05/2022
- El PP promocionará Palma para que haya turismo "los 365 días del año". Diario de Mallorca, 01/09/2022
- Hoteles en Palma: Ocho de cada diez permanecerán abiertos durante el invierno. UH, 25/10/2022

Fora d'escala

PLATAFORMA CONTRA ELS MEGACREUERS

FORA D'ESCALA

AQUEST TURISME ÉS INSOSTENIBLE

#PlataformaContraElsMegacreuers

Avui, el dia en què el Govern signa (ara si, el del desembre a Hamburg sembla que era per la foto) els acords amb les navilieres que permetran, segons han Anunciat a bombo i plateret, limitar l'entrada de creuers al nostre port. A més que 3 creuers al dia ens continua semblant molt més que el que la ciutat pot suportar, les últimes setmanes hem vist com aquest acord es trencava una vegada rere una altra. Però des de la Plataforma contra els Megacreuers no defallim: continuarem repetint incansablement que aquest turisme és insostenible i està fora d'escala.

«Fora d'escala». Aquest és el nom que la Plataforma contra els Megacreuers hem triat per la nostra campanya, dirigida a posar fre i rebaixar el volum dels creuers que arriben al port de Palma, tant pel que fa a la dimensió d'aquests bucs que sembla no tenir límit, com pel nombre de vaixells d'aquest tipus que fan escala a la nostra ciutat. El nom de la campanya té dues lectures diferents i complementàries.

Un primer significat és literal, els megacreuers són d'una dimensió massa gran per a la ciutat de Palma.

Contaminen moltíssim, arrasen amb la vida residencial del centre històric i destrueixen l'encomia productiva local. L'altre significat està relacionat amb el rebuig de bona part de la ciutadania front aquest tipus de turisme: no volem que els megacreuers facin escala al port de Palma.

El turisme de creuers tradicional es feia en vaixells més petits i amb menys persones. El plaer de navegar i fer vida a bord del vaixell es complementava en passar uns dies en les ciutats on atracaven. Les ciutats es beneficiaven, igual que els propietaris dels vaixells. Eren altres temps. Ara la cosa ha canviat per complet. Els vaixells s'han fet tan grans que si els posam verticals són més alts que els gratacels més grans d'Espanya. A l'escala de la nostra ciutat, el Wonder of the Seas (el creuer més gran del món, que ens ha sorprès avui amb la seva presència al port, quan la seva arribada estava prevista pel pròxim dia 9), fa 7 vegades la Seu. La torre major del castell de Bellver està situada a 145 metres sobre el nivell del mar. El Wonder of the Seas en fa 362. Des de la Torre Major no arribam ni a la meitat del creuer!

La nostra protesta contra aquests grans vaixells es fonamenta en tres objeccions principals:

1. Són molt nocius pel mediambient. Així ho va confirmar agència independent europea «Transports and Environment» quan va dir el 2018 que el port de Palma, després del de Barcelona, era el més contaminat per l'acció dels creuers. Els impactes concrets d'aquesta contaminació de l'aigua de la badia, pels gasos i partícules que emeten i pel renou que fan, són difícils de demostrar, ja que no hi ha estudis seriosos al respecte. És per això que un objectiu de la nostra campanya és instal·lar 10 sensors que mesuren micropartícules d'un tamany molt petit, conegudes pel nom PM 0,1. Són partícules que afecten molt a la salut respiratòria i cardiològica i procedeixen sobretot de la combustió dels vehicles dièsel. Aquests mesuraments han estat fetes per NABU, la principal organització ecologista alemanya, col·laboradora del nostre estudi.

2. Són un mal negoci. De l'estudi realitzat per un enginyer en pràctiques al port de Palma, es desprèn que hi ha tres beneficiaris principals de la despesa dels creueristes a Palma: una part del sector del transport, una part d'agències de viatge que organitzen els transfers i les excursions i una part del comerç, el dedicat principalment al turisme d'unes hores: souvenirs, gelateries, take away, etc. Els milers de creueristes que baixen a la ciutat ho fan principalment per anar a fer una volta pel centre històric. A aquests se li afegeixen els que venen a visitar la ciutat d'altres indrets de Mallorca, en cotxe o en autobús de línia. Això fa que, de

vegades, hi hagi més de 20.000 turistes visitant la ciutat als mesos d'estiu. El resultat és una pèrdua de la diversitat econòmica i de la vida veïnal normal, la venda dels productes que majoritàriament són importants d'altres països i una gran despesa en serveis públics de neteja, seguretat, etc. L'economia local perd. El conjunt de la societat mallorquina, perd.

3. Ajuden a l'abandonament de la ciutadania del centre històric. Aquest volum de gent en un lloc tan petit provoca un efecte de desplaçament dels veïns del barri, dels residents de tota Palma i de tota Mallorca, que eviten anar al centre. També el fenomen ajuda al fet que els pisos es venguin a estrangers i a què la vida ciutadana normal vagi desapareixent. Els veïns han denunciat moltíssimes vegades l'ocupació de la via pública i d'un excés de renou per negocis enfocats al turisme, però fins ara no hi ha solucions efectives.

Per totes aquestes raons el turisme dels megacreuers a Palma està clarament FORA d'ESCALA i malgrat que hi ha un acord per minvar-lo, és clarament insuficient. La nostra plataforma que agrupa a una trentena d'entitats seguirem la lluita per definir un turisme de creuers per a la ciutat de Palma, que sigui realment sostenible i serveixi a l'interès general. A tots aquells que volen sumar-se a aquestes reivindicacions els convidam el pròxim 9 de maig a embarcar-se amb nosaltres al velar més antic en actiu d'Espanya, el Rafel Verdera, per donar la benvinguda al Creuer més gran del món. Podem semblar petits, però som molts i la nostra lluita és gran.

Fotomontatge a escala del 'Wonder of the Seas' en el Parc de la Mar. Biel Joan Bauzá/Twitter.

Palma quiere volver a cosechar

Jaume Bauzà

Palma aspira a tener su propia despensa para llenarla con productos de kilómetro cero, frutas y hortalizas que crecerían dentro de los límites del municipio. El nuevo Plan General establece la creación de dos parques agrarios en el Pla de Sant Jordi y en el norte, en una zona conocida históricamente como s'Horta de Dalt y en la que se enclavan Son Espases, la UIB, el Parc Bit, Son Sardina, Sa Garriga y Son Espanyol.

«Estamos en una fase muy inicial. Para arrancar necesitamos dinero y empoderar a los agricultores y ciudadanos. Es un proyecto que puede dar mucho valor a un territorio del que la ciudad ha chupado muchos recursos sin dar nada a cambio. Se merece un retorno y un reconocimiento, y poner en valor lo que todavía no hemos destrozado», subraya María Gómez, arquitecta y urbanista que acaba de presentar un Trabajo de fin de Máster sobre el Parc Agrari de s'Horta de Dalt.

El proyecto todavía está lejos de materializarse —será la primera experiencia de este tipo en Baleares—, pero es de los que prometen una transformación de calado: aprovechar tierras ahora en desuso, cosechar productos de kilómetro cero y de paso luchar contra el cambio climático.

La idea es recuperar y cultivar las 2.781 hectáreas de extensión agroganadera de s'Horta de Dalt, según cifra el Ayuntamiento. Es aproximadamente la mitad de la superficie que tendrá el parque agrario de Sant Jordi, con la dificultad añadida de que el norte del municipio está mucho más fragmentado, con más de un millar de

pequeñas parcelas urbanizadas dispersas por todo el territorio.

Profusión de chalets con piscina

«Tenemos los límites y el marco teórico», señala Gómez. «Pero hay que empezar a hablar de crear una red de caminos y accesos. También necesitamos una reserva de espacio para almacenes y zonas para usos agrícolas. Y a la vez establecer cómo se relacionarán los núcleos urbanos que ya existen dentro de lo que será el parque agrario. Hay 1.400 parcelas muy pequeñas, de dos 'quarterades' o menos (una 'quarterada' es equivalente a 7.103 metros cuadrados). Normalmente son chalets con piscina, y se concentran en los límites de núcleos como Sa Garriga y Son Espanyol. Forman una corona de pequeñas fincas que configuran falsas urbanizaciones. Hay mucha fragmentación, y eso supone un obstáculo», añade esta arquitecta y urbanista.

Gómez considera que ya se podrían dar algunos pasos para empezar a configurar el Parc Agrari de s'Horta de Dalt. «Tenemos la UIB o el Parc Bit, donde hay mucho terreno público que podría servir para empezar a activar un banco de tierras», afirma.

Una de las fórmulas para dar forma al Parc Agrari es la custodia del territorio, un concepto poco conocido en Mallorca pese a que la isla acoge desde hace años decenas de experiencias exitosas. De hecho, la plataforma ciudadana Palma XXI ha formalizado un acuerdo de custodia del territorio en Son Sardina con un

propietario y jóvenes agricultores. El primero ha cedido un terreno y los segundos le están dando un nuevo uso.

«Podríamos empezar ya. Hace falta dinero público, empezar a entrevistar a propietarios y hacer un inventario de agricultores para conocer sus necesidades. Hay que ir puerta a puerta para tener un conocimiento en profundidad del territorio. Para todo eso no es necesario esperar a la aprobación definitiva del Plan General. Lo importante es empezar a incentivar que los propietarios pongan sus terrenos en un banco de tierras para empezar a cultivar», valora Gómez.

«Detrás de un parque agrario tiene que haber un gran impulso de la administración pública a través de subvenciones para arreglar molinos y acequias. Y después practicar la agroecología, lo que implica crear comunidad y compartir maquinaria, almacenes y servicios», anticipa.

Gómez ve potencialidades como las tres acequias que se conservan —algunas en mejor estado que otras— como mínimo desde la Edad Media. Son la Font de la Vila, la Font del Mestre Pere y la Font den Baster, esta última con una comunidad de regantes. En todo caso, sería necesaria una inversión para recuperar este patrimonio y ampliarlo.

Territorio único

Esta arquitecta y urbanista celebra que s'Horta de Dalt sea concebido como un territorio único —«es la primera vez que lo pensamos en conjunto»— y reclama «iniciativa» al Govern balear, que tiene un listado de personas disponibles para cultivar. «Hay particulares que recogen almendra y cultivan», indica Gómez acerca de un territorio que, en todo caso, tiene menor tradición agrícola que el Pla de Sant Jordi.

Y advierte de que, tras elaborar una encuesta que respondieron 183 vecinos de la zona, buena parte de ellos mostraron sus cautelas: «Tienen una sensación de peligro después del proyecto del Segundo Cinturón, Son Espases, Parc Bit, la incineradora... Ha habido un alud de equipamientos no agrarios que se han impuesto al territorio en lugar de integrarse».

** Article publicat a Diario de Mallorca, 23/10/2022*

Renou i més renou

Josep Maria Llauredó

Durant alguns anys he fet cada estiu un article contra el renou (sempre amb el mateix ridícul resultat: cap), però ja no cal, fa temps que es pot fer en qualsevol moment. Qualsevol dia, enmig de la platja, enmig del carrer, enmig de la mar, enmig del bosc, i segons les estadístiques a la majoria dels habitatges, on és força probable tenir un o més veïnats renouers practicants dels crits i els cops i el volum màxim de la música i/o la televisió, el renou apareix sense cap motiu concret ni conseqüència, perquè el dret al silenci i al descans és tan inexistent com el dret a tenir una Riva-76' Perseo Super amarrada davant de casa nostra, i rep aproximadament la mateixa protecció de les (això sí, múltiples) administracions públiques. I això sense esmentar els mòbils, que si Déu existís durien una etiqueta aclarint que per parlar-hi no cal cridar, que l'aparell és dissenyat per transmetre el to normal de la veu humana.

Diumenge en vam tenir l'enèsim exemple a Ciutat. Com que s'hi corria una marató, des de primeres hores del matí s'emeteren músiques i crits a un bon nivell des de diversos punts del recorregut. De Portopí fins al Portitxol i davant la Seu i a d'altres llocs, la música i els crits (naturalment en moltes llengües menys la nostra) inundaren l'ambient

perquè sí, perquè ningú -ni malalts ni sans ni grans ni petits- no mereix gaudir del silenci, i l'inundaren no per emetre avisos ni informacions urgents, fet que seria comprensible, sinó senzillament perquè sí, perquè gairebé tothom s'ha acostumat a amanir qualsevol acte social amb el màxim renou i a emetre renou també sense que hi hagi acte ni motiu que l'expliqui. De temps en temps hi ha alguna protesta, com aquesta darrera del doctor Juan Antonio Madrid, que ho ha clavet: «El capitalisme ens està matant de son» i «Dormir és l'acte més revolucionari que podem fer des del punt de vista de la salut», però el renou és la norma i el silenci, que durant segles fou bé gratuït, un luxe fastuós. Diuen que després d'una explosió nuclear (cada dia més probable), quan el fong atòmic ha estès els seus fruits, es produeix un silenci incomparable, únic, prodigiós. Sense cap dubte, i si més no en dos sentits, ens ho ben mereixem.

** Article publicat a Última Hora, 13/10/2022*

La recuperació

Jaume Garau

Foto:Última Hora.

En totes les crisis turístiques que ha patit Mallorca, des de la primera de 1973, s'han repetit quatre fases, en el mateix ordre cronològic. La primera fase, la de l'alerta. Se sap que hi ha un problema greu internacional, però encara no es veu clar com afectarà el turisme. La segona és la de la caiguda del turisme. Aquesta pot ser més o menys llarga, de pocs anys, com la del 2001, o fins a 5 o 6 anys, com la del 2008. La tercera és la fase de la recuperació, la que consisteix a tornar a la intensitat del turisme similar al que hi havia abans de la crisi. Finalment, la quarta fase és la del nou creixement del turisme.

Des dels anys 60 el sector turístic no ha aturat de créixer, mentre els altres sectors han decrescut. Això genera una tendència a incrementar al monocultiu econòmic, amb tot un seguit de problemes que han estat prou analitzats. Problemes mediambientals, econòmics i socials d'una envergadura creixent després de cada crisi. El creixement posterior a la recuperació sempre ha fet créixer els problemes associats, les anomenades «externalitats» del turisme.

Mentre l'entorn europeu era positiu i creixia com nosaltres, les externalitats eren una qüestió de gestió i de lleugeres modificacions del model de creixement. Ara en un entorn europeu en crisi i en un entorn mundial de canvi climàtic, la lògica del creixement turístic del nostre model és dramàtica.

Aquests mesos estem veient la doble cara de la recuperació. D'una banda, els negocis turístics s'omplen les butxaques i donen feina a molta gent (arribant a no trobar determinats treballadors). Per una altra banda, els problemes que teníem el 2019 tornen a aparèixer amb més intensitat. Un exemple ha estat el turisme de creuers. El negoci s'ha recuperat molt de pressa i venen vaixells més grans i millor dissenyats per fer diners a bord, mentre continuen contaminant la Badia de Palma. Si, s'ha fet un pacte amb les navilieres, però en realitat deixa les coses quasi com abans. En el pacte la societat civil no ha participat.